

בבית הדין הצבאי לערעורים

בפני :

תא"ל אורלי מרקמן - המשנה נשיא
אל"ם מאיה הלר - שופטת
אל"ם אריאלה לזרוביץ' - שופטת

בעניין :

התובע הצבאי הראשי – המערער (ע"י ב"כ, רס"ן מתן פורשט ; סרן שגב רוס)

נגד

ח/XXX טור' ש' ס' – המשיב (ע"י ב"כ, סרן עמית שוחנצקי)

ובעניין :

ח/XXX טור' ש' ס' – המערער (ע"י ב"כ, סרן עמית שוחנצקי)

נגד

התובע הצבאי הראשי – המשיב (ע"י ב"כ, רס"ן מתן פורשט ; סרן שגב רוס)

ערעורים על פסק דין של בית הדין הצבאי המחוזי במחוז שיפוטי זרוע היבשה שניתן בתיק ז"י (מחוזי) 36/17 (רס"ן מאיר ויגיסר – אב"ד ; רס"ן עירן טרבלסי – שופט ; רס"ן צור כהן – שופט) ביום 5.4.2017. ערעור התביעה (קולת העונש) התקבל. ערעור ההגנה (חומרת העונש) נדחה.

פ ס ק - ד י ן**רקע**

1. טוראי ש' ס', **המערער**, הורשע, על-פי הודאתו בכתב אישום מתוקן, בעבירה של פציעה בנסיבות מחמירות, לפי סעיפים 334 ו-335(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

בגין הרשעתו הטיל עליו בית הדין קמא הנכבד שמונה (8) חודשי מאסר לריצוי בפועל, לצד עונשי מאסר מותנה. כמו כן, חויב המערער בפיצויים בסך 1,000 ש"ח לטובת המתלונן.

התביעה וההגנה לא השלימו עם מידתו של עונש המאסר בפועל, אשר הוטל על המערער. התביעה אף עתרה להגדיל את סכום הפיצויים. מכאן הערעור שלפנינו.

ההליכים בבית הדין המחוזי ועיקרי גזר הדין

2. כעולה מכתב האישום המתוקן והפרטים הנוספים שאושרו, המערער התגייס ביום 14.12.2016 והחל בטירונות. ימים ספורים לאחר מכן, ביום 6.1.2017, במהלך הטירונות, ביצע המערער את המעשים אשר בבסיס העבירה שבה הורשע. מעשיו תוארו בגזר-דינו של בית הדין קמא כדלקמן:

"בלא התגרות מוקדמת, פנה הנאשם אל טור' י', טירון בבט"ר (להלן: "המתלונן"), וקרא לעברו: 'מה אתה מסתכל?'. המתלונן השיב לו כי כלל לא הסתכל לעברו. למשמע תשובה זו, השמיע לעברו הנאשם איומים באומרו: 'יופי, פעם אחרונה שאתה מסתכל. הסתובב עכשיו לפני שאני מזיין אותך'. המתלונן ענה 'דבר יפה, ואם מפריע לך משהו הסתובב בעצמך'. הנאשם קילל ואיים כי ינקוט כלפיו באלימות והמתלונן אמר לו 'אני לא רוצה להסתבך בגללך, הייתי סוגר את זה בכיף אבל לא בפלוגה בבסיס'. בשלב מסוים, תפס הנאשם סלע בידו וניגש במהירות לעבר המתלונן. שני טירונים שנכחו במקום אחזו בנאשם, ומנעו ממנו לפגוע במתלונן. משהבחין המתלונן בנאשם, עזב את המקום ופנה לשבת ב'פינת העישון' בבט"ר.

בחלוף דקות ספורות, ניגש בשנית הנאשם לעבר המתלונן במטרה להכות בו באמצעות סלע, אלא שטוראי א', טירון בבט"ר, הוריד מידו של הנאשם את הסלע ומנע שוב את תקיפת המתלונן. מיד לאחר מכן, המשיך הנאשם לעבר המתלונן, אחז בגופו והכה אותו באגרופיו, בבטנו של המתלונן. בתגובה, הכה המתלונן את הנאשם בראשו.

מספר טירונים שנכחו במקום אחזו בשניים כדי לחדול את הריב, והמתלונן אף החל לפסוע לאחור. בתוך כך, פנה הנאשם אל טירון אחר שהיה במקום, טור' ג', ושלח לעברו איומים כי 'ישבור לו את הפנים' או מילים בעלות משמעות דומה. הנאשם השתחרר מאחיזתם של הטירונים, הרים לבנה מהקרקע, ורץ במהירות לעבר המתלונן כדי לפגוע בו. גם בפעם הזו, עלה בידי טירון אחר שנכח במקום, טור' ד', למנוע את התקיפה באמצעות הפלת הנאשם על הקרקע. ניסיון נוסף שנעשה מיד לאחר מכן לפגוע במתלונן באמצעות לבנה סוכל אף הוא בידי טירון אחר, טור' א', שהפיל את הנאשם לקרקע כדי שלא יפגע במתלונן. זמן קצר לאחר מכן, ניגש הנאשם לאוהל בו שהה טור' ג' כשהוא אוחז אבן בידו וזאת במטרה לפגוע בו. ואולם, טירונים שהיו במקום הרחיקו את הנאשם אל מחוץ לאוהל.

בחלוף כשעה ומחצה, הלך המתלונן בגפו לעבר מבנה הפלוגה, ולפתע הבחין בנאשם כשהוא עומד מולו ובידו לבנה שגודלה בין 5-10 סנטימטרים. מבלי שיח מוקדם, חלף הנאשם על פני המתלונן, וכשעמד לצדו הכה הנאשם את המתלונן באמצעות הלבנה בחלק האחורי של ראשו. בעקבות המכה, נפל המתלונן ארצה על גבו, הנאשם רכן מעליו, והמשיך להכותו בידיו. דם רב ניגר מראשו של המתלונן. שניות ספורות לאחר מכן, ניגשו המפקדים והחיילים אשר שהו בקרבת מקום והרחיקו את הנאשם מהמקום. כתוצאה ממעשיו של הנאשם, אושפז המתלונן במרכז הרפואי האוניברסיטאי 'ברזילי'. המתלונן נזקק לסגירת הפצע בראשו באמצעות סיכות. למתלונן ניתנו חמישה (5) ימי מחלה".

3. לאחר הרשעתו של המערער, כמפורט לעיל, העיד המתלונן והוצגו אף הרשומות הרפואיות בנוגע לנזק שנגרם לו בעקבות האירוע. המתלונן תיאר בעדותו, כי הופתע מהתנהגותו של המערער וכי "לא היה שום דו-שיח מקדים... הרגשתי מבחינתי לא רק אלימות, אלא ניסיון לרצח. חייל שתוקף שוב ושוב, בצורה כזו, עם אמצעים כאלה וגם לאחר שאני מוטל על הרצפה, שותת דם, אותו חייל ממשיך להרביץ לי ו[אני] חסר אונים". המתלונן פירט על הנזק שנגרם לו, על מהלך האשפוז ועל הטיפול בו. כמו כן מסר, כי הוא סבור שיכולתו להתרכז ואף כישוריו הלימודיים נפגעו כתוצאה מהחבלה בראשו. המתלונן תיאר את תחושת חוסר הביטחון אשר מלווה אותו מאז המקרה ואף הלך כנגד המפקדים במקום, על אשר לא נקטו אמצעים לחדול את האירוע. בהמשך דבריו תיאר את הצלקת שנותרה בראשו בעקבות האירוע.

4. מטעם ההגנה העידו המערער ואחיו, אשר פירטו על הרקע הסוציו-אקונומי הקשה של המשפחה ועל נסיבותיו האישיות המורכבות של המערער. עוד העידו מר אבו-חצירה, מנהל תכנית של עמותת "מניפה", המבקשת לסייע בצמצום הנשר מצה"ל ועוסקת לשם כך בליווי אישי של חיילים, אשר משתייכים לאוכלוסיות ייחודיות; והגברת נעם לוי, פסיכולוגית שיקומית מומחית. הגברת לוי חוותה דעתה, כי התרשמה מכנותו של המערער והמליצה לאפשר לו לשוב אל "מסלול חיים נורמטיבי, תוך קבלת הכוונה רציפה וצמודה, הכוללת שיחות קבועות במסגרת ברה"ן וליווי חונך". להערכתה, "אלו יאפשרו את שיקומו ויקטינו באופן משמעותי את הסבירות שיבצע עבירות נוספות". לאור דברים שמסר לה המערער, התרשמה, כי "האירוע נשוא כתב האישום, הוא תוצאה של הצטרפות גורמי דחק והלחץ הנפשי המאפיין את הסתגלות החייל לטירונות". בהתאם להמלצותיה של הפסיכולוגית, ייעד מר אבו-חצירה חונך ("מנטור") עבור המערער, וזה ערוך ללוות אותו בהמשך, לאורך השירות הצבאי, על בסיס של מפגש שבועי ושיחות טלפון.
5. במסגרת הפרטים הנוספים צוין, כי המערער שיתף פעולה בחקירה ואף בדבריו לפני בית הדין קמא, מסר המערער, כי הוא "מצטער בפני משפחתו של החייל והחייל עצמו. לא הייתי אמור להגיע למצב כזה".
6. בית הדין קמא הנכבד עמד על היבטי החומרה הטמונים במעשיו של המערער ופירט את הדברים הבאים:

"בעת קביעת מתחם העונש ההולם, התחשבנו בכך שמעשה העבירה של הנאשם היה **מתוכנן**. הנאשם, שלא הצליח לפגוע במתלונן בקרב האגרופים בידיים חשופות שהתנהל ביניהם, החליט להיעזר בסלע לשם התקיפה ולאחר מכן נטל לבנה. מובן, כי כוונתו הייתה לגרום למתלונן **לנזק פיזי ממש**. הוא הצליח בכך. מעשיו נושאים מידה של **אכזריות**, כיוון שהתקיפה כוונה כלפי ראשו של המתלונן. ויותר מכך, התחשבנו בנזק שעשוי היה להיגרם למתלונן כתוצאה מהמעשה. פגיעה בראשו של אדם עלולה לגרום לתוצאות הרסניות כלפי הקורבן, לשיתוק ואף למוות. מעשים אלו יש להוקיע. לא התעלמנו גם מן **הפגיעה במשמעת הצבא**, כאשר המעשה מתבצע במהלך הטירונות, מעוז המשמעת הצבאית. כן, התחשבנו ב**נסיבות** שהביאו את הנאשם לביצוע העבירה, ככל שהן באות לידי ביטוי בחוות דעתה של הפסיכולוגית ואינן סותרות את האמור בכתב האישום" (ההדגשות במקור).

7. בהמשך, לאחר שבחן את הפסיקה שהוצגה לו על-ידי הצדדים, קבע בית הדין קמא, כי מתחם העונש ההולם נע בין **ששה לשמונה עשר חודשי מאסר לריצוי**

בפועל, לצד מאסר מותנה ופיצויים למתלונן. נקבע גם, כי נוכח נסיבות המקרה, אין מקום לסטות מהמתחם שנקבע משיקולי שיקום או הרתעה.

8. אשר לגזירת העונש בתוך מתחם העונש ההולם, ציין בית הדין קמא, כי:

"התחשבנו, **בנטילת האחריות** של הנאשם על מעשיו ובכך שהודה באשמה ושיתף פעולה הן בחקירה והן בבית הדין. בכך, **חסך בזמן שיפוטי יקר**. יתר על כן, נטילת האחריות על המעשים, הפנמת חומרתם, מלמדת על רצונו ומוכנותו של הנאשם להליך השיקומי. היא השלב הראשון והמתחייב של ההליך השיקומי... התרשמנו, באופן בלתי אמצעי, מנכונותו לקבל על עצמו אחריות מלאה על מעשיו. זאת ועוד, התחשבנו בכך שהנאשם **הביע מוטיבציה להשלים שירות צבאי מלא**, כאמור, על אף נסיבותיו האישיות הלא פשוטות. משקל של ממש, נתנו לתכנית השיקום שהוצעה. העדים שהעידו בפנינו, מר שלמה אבו-חצירה והפסיכולוגית השיקומית נעם לוין הם אנשי מקצוע נבחרים ומתאימים, המגלים רצינות ומומחיות בתחום עיסוקם. במהלך עדותם, התייחסו לנאשם ולתוכנית שהוצעה ברצינות רבה וניכר כי לא חסכו במאמצים כדי להתאים עבורו מסגרת שתשקם אותו ותסייע לו בהמשך שירות מוצלח ובמניעת אירועים דומים בעתיד. התרשמותם של אנשי המקצוע מפוטנציאל השיקום של הנאשם שכנעה אותנו. זאת במיוחד, לאחר שגם אנו שמענו והתרשמנו, כפי שהובהר, באופן בלתי אמצעי, מן הנאשם ומדבריו על רצונו בשיקום. נוכח כל האמור, סברנו שיש למקם את עונשו של הנאשם ברף התחתון של מתחם הענישה שקבענו ולאזן את ההקלה בעונש המאסר בפועל בעונש מאסר מותנה מרתיע ומחמיר" (ההדגשות במקור).

9. לאחר כל אלה, מצא בית הדין קמא, כאמור, להעמיד את עונש המאסר בפועל על **שמונה חודשים**, לצד מאסר מותנה ממושך ופיצויים בסך **1,000 ש"ח**, לטובת המתלונן.

ערעור ההגנה

10. ההגנה עתרה להפחית בעונש המאסר בפועל שהוטל על המערער, בעיקר מטעמים של שיקום. נטען, כי התוכנית השיקומית שהוכנה עבור המערער, עברו הנקי, גילו הצעיר, היותו חייל חדש ובעיקר, נטילת האחריות והבעת החרטה – כל אלה מלמדים על פוטנציאל משמעותי לשיקום, שיש להתחשב בו בתוך מתחם העונש ההולם שנקבע, אף מעבר לעונש שהושת על המערער.

11. כמו כן, עתרה ההגנה להתחשב בנסיבות חייו של המערער, אשר גדל בתחושה של נחיתות וקיפוח, ללא דמות של אב ובתנאים של מצוקה כלכלית.

12. בתשובה לערעור התביעה נטען, כי יש ליתן את הדעת על כך שבסופו של יום, לא נגרם למתלונן נזק משמעותי וכי נוכח הבעיות הכלכליות של המערער ובני משפחתו, ואף נוכח תמהיל הענישה שנקבע, אין מקום להחמרה נוספת בעונשו של המערער ויש להימנע מהכבדה ברכיב הפיצויים.

ערעור התביעה

13. התביעה הצבאית עתרה להחמיר בעונש המאסר בפועל שהוטל על המערער. לטעמה, העונש שהוטל עליו אינו הולם את חומרת המעשים. הודגש, כי עסקינן באירוע אלים, מתמשך, לאורך זמן, שבמהלכו שב המערער, במספר הזדמנויות, על אף מעורבות אחרים במקום, לנסות לפגוע במתלונן ואף בחייל אחר, באמצעות נשק קר או בלעדיו. שיאו של האירוע, בחלוף כשעה ומחצה, במארב מתוכנן, שהותיר את המתלונן חסר אונים וחשוף לפגיעה באמצעות לבנה ואגרופים. נטען, כי נסיבות חומרה אלו, בראי שיקולי ההלימה ובהתאם לפסיקה המתאימה, מחייבות לקבוע מתחם עונש חמור בהרבה מזה שנקבע על-ידי בית הדין קמא.

14. עוד נטען, כי בית הדין קמא לא ייחס המשקל הראוי לנזקים שנגרמו למתלונן "בטווח הקצר ובטווח הרחוק" ואף לא לנזק שעשוי היה להיגרם, כתוצאה ממעשיו המכוונים של המערער.

15. לדידה של התביעה, אף הנסיבות הצבאיות לביצוע המעשה, תקיפת חיילים לעיני כל, בתוככי בסיס טירונים, מחייבת, משיקולים של הלימה, לקבוע מתחם עונש ברף גבוה יותר.

16. בתוככי מתחם העונש ההולם, ציינה התביעה, כי המערער טרם החל בהליך של שיקום. לשיטתה, התוכנית שהוצגה לבית הדין קמא כללית ואינה קונקרטית דיה. מכל מקום, בשלב הנוכחי, קשה לעמוד על מידת התאמתה למערער ועל סיכוייו להשתלב בה.

17. לסיום דבריה, עתרה התביעה אף להחמיר ברכיב הפיצויים. נטען, כי נוכח טיב האלימות והנזק שנגרם למתלונן, ראוי היה להשית על המערער רכיב פיצויים משמעותי יותר, אשר יהיה בו כדי לבטא את ההכרה בסבל שנגרם למתלונן. נטען גם, כי בהתאם להלכה הפסוקה, אי-יכולת כלכלית של הנידון, אינה שיקול משמעותי בקביעת גובה הפיצויים. בעניין זה, הפנתה התביעה לע"פ 5761/05 מג'דלאוי נ' מדינת ישראל (טרם פורסם, 24.7.2006).

דיון והכרעה

מתחם העונש ההולם

18. מעשיו של המערער חמורים ומכוערים ומקומם לא יכירנו בחברה הישראלית בכלל ובמסגרת הצבאית בפרט. עסקינן בהתנהגות בריונית ואכזרית, התנהגות פרועה ואלימה, חסרת כל רסן, נטולת מעצורים ומסוכנת. ללא כל סיבה או התגרות, פעם אחר פעם, בנוכחות אחרים ועל אף שאלה ניסו להניאו ממעשיו – ביקש המערער להלום במתלונן באמצעות נשק קר או באמצעות ידיו, תוך שימוש באיומים על חייו ובקללות. מעשיו שכוונו כנגד יותר מחייל אחד, נמשכו לאורך זמן והסלימו עד שבהמשך, בחלוף יותר משעה ומחצה, השיג המערער את מבוקשו ותקף את המתלונן באמצעות לבנה. המערער הכה את המתלונן שחלף לידו, ללא כל שיח מוקדם, והלם בו עם הלבנה בחלק האחורי של ראשו. אף לאחר מכן, משנפל המתלונן ארצה על גבו ודם רב ניגר מראשו, המשיך המערער להכותו בידי ולא חדל ממעשיו עד אשר הגיעו למקום מפקדים וחיילים והרחיקו אותו.

19. בית המשפט העליון שב והבהיר, כי אין להסכים עם מעשי אלימות בחברה הישראלית וכי מטעמים של הלימה והרתעה יש להחמיר בעונשם של נאשמים בעבירות של אלימות (ראו: ע"פ 10444/06 **עיני נ' מדינת ישראל** (טרם פורסם, 25.4.2007)). בואר, כי:

"על התנהגות מסוג זה יש להגיב ביד קשה, ואם לא כך ננהג, תשתלט האלימות על כל תחומי חיינו. אכן, בתי המשפט התריעו, ולאחרונה אף ביתר שאת כנגד נגע האלימות, אולם הגיעה השעה לעשות מעשה, ובראש ובראשונה, להבהיר בדרך הענישה לעבריינים בכוח, ואפילו צעירים הם, כי המענה לאלימות תהיה כליאה ממושכת, ולתקופות מאסר שעלולות להיות משמעותיות" (ע"פ 3562/05 **פלוני נ' מדינת ישראל** (טרם פורסם, 20.7.2005); וראו גם: ע"פ 3863/09 **מדינת ישראל נ' חסן** (טרם פורסם, 10.11.2009)).

בהתאם, ניכרת בשנים האחרונות, מגמה ברורה של החמרה בענישה בעבירות אלימות. הוטעם, כי "יש להילחם בנגע האלימות שפשט בארצנו וכי תרומתו של בית המשפט למלחמה זו הינה בהטלת עונשים מרתיעים ומשמעותיים שישקפו מסר מרתיע לעבריינים ולחברה כולה. לפיכך נקבע כי ככלל ענישה זו צריכה לכלול רכיב משמעותי של מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח" (ע"פ 7475/14 **מהדי נ' מדינת ישראל** (טרם פורסם, 25.12.2014); וראו גם: ע"פ 5153/13 **פלוני נ' מדינת ישראל** (טרם פורסם, 13.1.2014); ע"פ 6971/13 **עמרן נ' מדינת ישראל** (טרם פורסם, 23.9.2014); ע"פ 4061/12 **בדארנה נ' מדינת ישראל** (טרם פורסם, 4.9.2012)).

20. משנה חומרה מקבלים הדברים, בהתחשב במסגרת הצבאית שבה התרחשו. המערער תקף את המתלונן וחייל נוסף, בתוככי בסיס טירונות, מעוז המשמעת בצה"ל, ולעיני טירונים אחרים. מעשיו מהווים פגיעה קשה במרקם הצבאי והם רומסים ברגל גסה את ערכי הכבוד, הסובלנות והרעות, אשר בבסיסה של המסגרת הצבאית. אין להשלים עם מצב שבו חייל יחשוש לשלומם בתוככי מחנות צה"ל ועל עונשו של המערער לשקף אף את הפגיעה בתחושת הביטחון העצמי. כבר נפסק בכגון דא, כי על פסיקת בתי הדין הצבאיים לבטא באמצעות ענישה מתאימה מסר ברור, שלפיו "יש להגן על החיילים המשרתים בשירות חובה מפני התנהגות עבריינית" (ע/15/02 רב"ט טורגלסקי נ' התובע הצבאי הראשי (2002)), וכי "האלימות הינה 'מחוץ לתחום' בצבא ובחברה הישראלית" (ע/123/09 התובע הצבאי הראשי נ' רב"ט דולבילוב (2009); ראו גם: ע/232/00 התובע הצבאי הראשי נ' סמל אסרף (2001); ע/75/09 טור' יעקב נ' התובע הצבאי הראשי (2009)).

21. עוד יש ליטול בחשבון, במסגרת קביעת מתחם העונש ההולם, את "הנזק שהיה צפוי להיגרם מביצוע העבירה" ו"הנזק שנגרם מביצוע העבירה" (סעיפים 40ט(3)-(4) לחוק העונשין). המערער, פעם אחר פעם, ביקש לתקוף את המתלונן ואף חייל נוסף, באמצעות סלע, אבן ולבנה, עד אשר מימש את תכניתו והלם במתלונן באמצעות לבנה, בראשו, מאחור. כאמור, מעשיו של המערער, במספר הזדמנויות ולכל אורך האירוע, פסקו אך ורק בעקבות מעורבות חיילים או מפקדים. אין זאת, אלא, כי במעשיו, עשוי היה בנקל להביא לפגיעה חמורה בחייו של המתלונן, לשיתוק ואף למוות (על התחשבות בנזק פוטנציאלי מסוג זה, ראו: ע"פ 3958/16 אבקסיס נ' מדינת ישראל (טרם פורסם, 20.3.2017)). אין להקל ראש אף בנזק שנגרם בסופו של דבר למתלונן, הפגיעה והצללקת שנתרה בראשו, ולא פחות מכך – הצלקת שנחרתה בנפשו. תחושת חוסר האונים והפגיעה הקשה בביטחון העצמי של המתלונן, חייל צעיר, שזה עתה התגייס לצה"ל, ילוו אותו עוד זמן רב.

22. בחינת עומק הפגיעה באינטרס החברתי בנסיבות המקרה דנן, בראי מדיניות הענישה הנוהגת (ראו למשל: עניין מהדי לעיל; ע"פ 6388/12 אלמיהו נ' מדינת ישראל (טרם פורסם, 20.5.2013); ע/47/10 רב"ט עטיה נ' התובע הצבאי הראשי (2010); עניין דולבילוב לעיל), מלמדת, כי מתחם העונש ההולם שקבע בית הדין קמא רחב מדי וספו התחתון נמוך ואינו הולם את חומרת המעשים והפגיעה באינטרס החברתי הגלומה בהם. יש לקבוע, כי מתחם העונש ההולם, בנסיבות המקרה דנן, נע בין עשרה לשמונה עשר חודשי מאסר בפועל, לצד מאסר מותנה ופיצוי כמפורט להלן.

23. זאת ועוד, בנסיבות המקרה דנן, נוכח האכזריות והסיכון הרב לזולת, הטמון במעשיו של המערער, אין כל מקום לסטות ממתחם העונש ההולם משיקולים של שיקום, וכבר נפסק, כי "בסוג זה של עבירות יגברו צרכי ההרתעה על נסיבותיו האישיות של העבריין" (עניין עיני לעיל). יפים לכאן הדברים הבאים :

"אכן, שיקומו של עבריין הינו חלק מהאינטרס הציבורי, אולם בטרם יורה בית המשפט על העדפת האפיק השיקומי, עליו לשאול את עצמו מהם יתר האינטרסים הציבוריים הראויים להגנה בנסיבות העניין, ובמיוחד מהו הסיכוי לשיקומו של הנאשם... יש לשוב ולהדגיש כי זכותו של כל אדם לחיים ולשלמות הגוף היא זכות מקודשת ואין להתיר לאיש לפגוע בזכות זו. יש להילחם באלימות שפשטה בחברה הישראלית על כל צורותיה וגווניה... זהו נגע רע שיש לבערו מן היסוד. לפיכך שעה שנגע האלימות והפרת החוק פושה בחברתנו מן הראוי שידע כל איש ותדע כל אישה כי אם יבחרו בדרך האלימות יטו בתי המשפט להשית עליהם עונשי מאסר מאחורי סורג ובריח" (עניין חסן לעיל, פסקאות 19-21; וראו גם ע"פ 3562/05, עניין פלוני לעיל ועניין עטיה לעיל).

24. בתוך מתחם העונש ההולם, אף כי המערער טרם החל בהליך השיקום על-פי התוכנית המוצעת, מצאנו, כי יש ליתן משקל להתרשמותו הבלתי-אמצעית של בית הדין המחוזי מכנות חרטתו, מנטילת האחריות למעשיו ומהפנמת כישלונו. אנו תקווה, כי המערער אכן ישכיל לנצל את התוכנית השיקומית שהוכנה עבורו, ייטיב לתעל את כישוריו וכישרונותיו וידע לממש את פוטנציאל השיקום ולהשתלב בחברה כאזרח מן השורה (ראו והשוו: ע"פ 5460/12 רחמים נ' מדינת ישראל (טרם פורסם, 1.5.2013)). מטעם זה ולפי שאין בית הדין לערעורים ממצה את הדין בערעור התביעה על קולת העונש, מצאנו, כי **הגם ששיקולי ההלימה והרתעה מחייבים ענישה מחמירה יותר**, ניתן להעמיד את עונשו של המערער בספו התחתון של מתחם העונש ההולם, קרי: על עשרה (10) חודשי מאסר בפועל.

פיצויים

25. כידוע, סעיף 35 לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955, קובע, כי בית הדין רשאי לחייב חייל שהורשע "בשל כל אחת מן העבירות שהורשע בהן, בנוסף על העונש, לשלם למי שניזוק על ידי העבירה סכום כסף שלא יעלה על עשרה שיעורים של שכר יסוד חדשי של טוראי בשירות חובה, כפי שהוא בשעת הטלת החיוב, לפיצוי הנזק או הסבל שנגרם לו". סעיף 77 לחוק העונשין מסמיק את בתי המשפט לחייב מי שהורשע בדין, "בשל כל אחת מן העבירות שהורשע בהן, לשלם לאדם

שניזוק על-ידי העבירה סכום שלא יעלה על 258,000 שקלים חדשים לפיצוי הנזק או הסבל שנגרם לו".

26. בבסיסה של חקיקה זו, מצויה "התפיסה הרואה בדין הפלילי כדין שנועד להגן על החברה בכללותה אך גם על יחידה... תפיסה זו באה לידי ביטוי, בין היתר, בעידוד השימוש בהוראת סעיף 77 לחוק העונשין, מכוחה ניתן לפסוק פיצויים לקורבנות עבירה... הוראה זו נועדה להעניק סעד מידי לנפגע העבירה ולבטא הכרה חברתית בסבלו" (ע"פ 5860/14 **לביא נ' מדינת ישראל**, פסקה 16 (טרם פורסם, 6.3.2016), ראו גם: רע"פ 9727/05 **פלוני נ' מדינת ישראל**, פ"ד סב(2) 802 (2007); ע/16/58,56 **סמל ימין נ' התובע הצבאי הראשי** (2017)).

27. בהתאם נפסק, כי שיעור הפיצויים לקורבנות העבירות, במסגרת ההליך הפלילי, נתון לשיקול דעתו של בית המשפט ואינו פרי אומדן מדויק של הנזק (ראו: ע"פ 6897/06 **בוגז נ' מדינת ישראל** (טרם פורסם, 26.2.2008); ע/13/143, ע/14/25 **התובע הצבאי הראשי נ' סא"ל קרקו**, פסקה 46 (2015); ע/16/51 **סמל אלמליח נ' התובע הצבאי הראשי** (2016)). בואר גם, כי נוכח אופיו האזרחי של רכיב זה, "אין הסכום קשור מטבעו ביכולתו הכלכלית של החייב" (ע"פ 5761/05 **מג'דלאוי הנ"ל**, בפסקה 6). למעשה, מהווה רכיב הפיצויים הכרה סמלית בסבלו ובעוגמת הנפש של המתלונן, כפועל יוצא של הפגיעה שנעשתה בו (ראו: ע/08/163,164 **התובע הצבאי הראשי נ' טור' קרקבדוס** (2009)).

28. בחינת הפסיקה במקרים דומים מלמדת על פיצויים בגובה של אלפי ש"ח (ראו והשוו: עניין **מהדי** לעיל ועניין **אלמיהו** לעיל). בצד זאת, כאמור, ידועה המגבלה על גובה הפיצויים שניתן להשית על חיילים בשירות חובה, ועדיין עיון בפסיקה הצבאית, מלמד כי סכום הפיצויים שנפסק במקרה זה, בהתחשב בנזק שנגרם למתלונן, מופרז לקולה (ראו: עניין **דולבילוב** לעיל, בעמוד 5 וכן עניין **עטיה** לעיל). אשר על כן, ואף בשים לב להתערבות **המתונה** ברכיב עונש המאסר בפועל, מצאנו כי יש להעמיד את סכום הפיצויים על סך של 3,000 ש"ח. הפיצויים ישולמו בעשרה תשלומים חודשיים, שווים ורצופים, לאחר תום ריצוי עונש המאסר בפועל.

29. סוף דבר, מצאנו לדחות את ערעור ההגנה ולקבל את ערעור התביעה. עונש המאסר בפועל יוחמר ויועמד על עשרה חודשים ורכיב הפיצויים יועמד על 3,000 ש"ח. אין שינוי ביתר רכיבי הענישה.

ניתן והודע היום, ג' בסיון התשע"ז, 28 במאי 2017, בפומבי ובמעמד הצדדים.

שופטת		שופטת	המשנה לנשיא
למקור	נאמן	העתק	חתימת המגיה: _____
מכני	קורל	סגן	
הדין	בית	קצינת	תאריך: _____